

ÚVODEM

DOC. PHDR. IVANA EBELOVÁ, CSC.
VEDOUČÍ KATEDRY POMOCNÝCH VĚD HISTORICKÝCH
A ARCHIVNÍHO STUDIA FF UK

Když se v roce 2014 konala u příležitosti 230. výročí zahájení výuky pomocných věd historických na pražské univerzitě a současně 50. výročí ustavení katedry pomocných věd historických a archivnictví ve stávající podobě na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy konference *Pomocné vědy historické v současné historiografii a archivnictví*, hlavní pozornost referujících se přirozeně soustředila na jednotlivé pomocné vědy historické, zatímco archivnictví bylo vzhledem k náplni konference reflektováno pouze okrajově.¹ Bylo ale jen otázkou času, kdy nastane obdobná příležitost k prezentaci i tohoto, zvláště v posledních letech dynamicky se rozvíjejícího oboru, procházejícího řadou změn, které vycházejí z moderních metod úřadování a kladou tak nemalé nároky na odborné pracovníky archivů, již na tyto změny musejí pružně a především kvalifikovaně reagovat. K tomu, aby mohli správně pečovat o svěžené písemné dokumenty, uspořádat je a uchovávat tak, aby mohly být využívány i následujícími generacemi, je ale potřeba speciálního vzdělání, zahrnujícího širokou škálu teoretických i praktických dovedností.

Potřebu kvalifikovaného personálu, jenž bude schopen utřídit a zpřístupnit písemnosti uložené v registraturách úřadů nejen pro účely využití badatelského, ale z hlediska praktického obecně mnohem širšího, si ostatně velmi dobře uvědomovali již naši předchůdci v polovině 19. století. V Evropě tak začaly vznikat speciální školy, kde bylo možné získat znalosti potřebné pro zpracovávání písemného materiálu v těchto registraturách a v archivech nashromážděného (především francouzská École des chartes či českému prostředí nejbližší vídeňský Institut für österreichische Geschichtsforschung).² I přes možnosti studia na některém z tehdejších odborných učilišť se v českých zemích ozývaly hlasy volající po vzniku samostatné vzdělávací archivní instituce. Uplynula ale ještě řada let, než se podařilo tuto myšlenku prakticky naplnit. Stalo se tak záhy po vzniku Československé republiky, kdy na podzim roku 1919 byla pod ministerstvem školství a národní osvěty zřízena Státní archivní

1 Bláhová, Marie – Holá, Mlada – Woitschová, Klára (edd.): *Pomocné vědy historické v současné historiografii a archivnictví*. Praha 2018.

2 Štouračová, Jiřina: *Archivnictví*. Brno 2013, s. 69–80.

škola, připravující absolventy či studenty filozofických, právnických nebo teologických studií na profesní dráhu archiváře.

Mezinárodní konference, uspořádaná Katedrou pomocných věd historických a archivního studia FF UK ve spolupráci s Národním archivem u příležitosti stého výročí založení Státní archivní školy, tak byla příležitostí nejen k připomenutí významu archivního vzdělávání, ale i k upozornění, resp. zdůraznění významu propojení jednotlivých historických oborů. Nezbytnost vzájemné spolupráce historiků a archivářů v oblasti vzdělávací a výzkumné ostatně ve svém úvodním proslovu zdůraznil z pozice historika, badatele v oblasti moderních dějin, i děkan filozofické fakulty, Michal Pullmann.

Pro mnohé nepochybně provokativní název konference, *Doména diletantství?*³, jenž je parafrází z obsáhlé studie Josefa Kollmanna, věnované archivnímu školství, předznamenala obsah příspěvků jak z řad zahraničních, tak i domácích účastníků. Ať již se jednalo o referáty zaměřené na výuku archivnictví, historii a současnost archivního školství,⁴ na osobnosti spojené s archivním školstvím, ať již šlo o učitele či žáky a jejich přínosu pro rozvoj oboru, všechny akcentovaly potřebu profesionalizace, postavenou na kvalitní teoretické přípravě, vyžadující široké spektrum znalostí nejen historických oborů, dějin správy, ale i znalostí jazykových.

P. t. čtenáři se dostává do rukou sborník 21 příspěvků, dokládajících význam, ba v mnohém výjimečnost oboru, jehož podstavení bylo nejen v minulosti nezřídka podceňované či nedocenené. Lze jen doufat, že i za stávajícího tlaku, jemuž jsou archiváři vystaveni v souvislosti s požadavky na ně kladenými, si přinejmenším nejen nadále udrží své nesnadno vybudované postavení, ale nadto s vědomím jisté exkluzivity, skýtané jim jejich oborem, se budou schopni ještě sebevědoměji prosadit a prezentovat ve společnosti.

3 Kollmann, Josef: Státní archivní škola v Praze. Příspěvek k dějinám archivního školství. Sborník archivních prací 32/1, 1982, s. 115–307.

4 Vzácnou shodou okolností připadala na rok 2019 výročí založení archivní školy v Marburgu (1949), specializovaného archivního školství v Poznani (1974) a ve Vratislavi (1959).